

Stanisław Głowa

"Ehe - Empfängnisregelung -
Naturrecht", G. Scherer, W.
Czpiewski, H. Koester, Essen 1969 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 42/2, 223-224

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

im się rzeczą podłą, a pragną pozostać mu wiernymi w przekonaniu, że na tej drodze mają jeszcze pewne szanse wniesienia do swego Kościoła jakiegoś wkładu i pozytywnego oddziaływania na współwyznawców, co w wypadku odejścia byłoby w znacznej mierze utrudnione. Stosunkowo znaczna część odpowiadających na ankietę wyznaje szczerze, że nie przytrzymują ich dogmaty cy moralna nauka Kościoła, bo na te zagadnienia mają i tak swoje poglądy — można przynależać do Kościoła, chociaż stoi się w opozycji do jego oficjalnej nauki i struktury. Nieliczni tylko podchodzą do problemu zasadniczo, stwierdzając że Kościół przekazuje im autentycznego Chrystusa i jest pewną drogą osiągnięcia eschatologicznego zbawienia. Jakkolwiek tylko 30 osób zechciało odpowiedzieć na ankietę, a mając przed oczyma ich odpowiedzi trudno o postawienie trafnej diagnozy religijności katolickiej i protestanckiej elity dzisiejszych Niemiec, mimo to są one symptomatyczne i posiadają swoją wymowę.

Ks. Ignacy Bieda SJ, Warszawa

Das neue Bild der Ehe. Fünf Beiträge, wyd. H. Harsch, München 1969, Chr. Kaiser Verlag, s. 132.

Książka powstała w wyniku zebrania w całość serii pięciu wykładów, jakie w r. 1968/69 wygłoszono w Monachium, w ewangelickim ośrodku do spraw wychowania, małżeństwa i rodziny. Prelegenci nie mogli w krótkich szkicach dać syntezy nowego spojrzenia na małżeństwo. Ograniczyli się do zanalizowania kilku elementów i do przesłedzenia etapów rozwoju, które doprowadziły do nowego spojrzenia na małżeństwo.

We wprowadzeniu H. Harsch, dyrektor wspomnianego wyżej ośrodka rodzinnego, analizuje przesłanki, jakie wpłynęły na zmianę profilu współczesnej rodziny i zmodyfikowały tradycyjny obraz małżeństwa. Studiuje m. in. pracę zawodową kobiety i jej materialne niezależnienie się od męża, znaczenie planowania rodziny i „odpowiedzialnego rodzicielstwa” oraz zjawisko tzw. „komun małżeńskich”. W. Lohff, profesor teologii, ukazuje w swym artykule nowy obraz małżeństwa w świetle teologii protestanckiej, a J. Gründel, moralista i jedyny katolicki autor w tym zbiorowym dziele, kreśli korelatywnie nowy obraz małżeństwa we współczesnej teologii katolickiej. Pozostałe prace, to S. Keil, piszący o nowej roli mężczyzny i kobiety w małżeństwie, G. N. Groeger, ukazujący małżeństwo jako dynamiczny proces rozwojowy, a wreszcie jedyna kobieta-autorka, L. Nold, analizuje sytuację rodziny w dzisiejszym, rozwijającym się pod każdym względem społeczeństwie.

Książka jest z natury swej popularyzatorska. Autorzy unikają rozważań oderwanych od życia. Mając przed oczyma protestanckich słuchaczy, wykładają wszystkie problemy z punktu widzenia reformacji. Znajduje to m. in. wyraz w uwypukleniu wspólnoty życia małżeńskiego jako celu pierwszorzędnego małżeństwa, a nie rodzenia i wychowania dzieci oraz w takim tłumaczeniu nierozzerwalności małżeństwa, które protestantom pozwala na rozwody. Dobre jednak studium J. Gründela, wyjaśniające katolicki punkt widzenia, pozwala czytelnikowi na spokojne rozważenie całości poruszanej w książce problematyki w perspektywie dwu wyznań chrześcijańskich. Dlatego przy pewnej kulturze teologicznej można odnieść z tej książki korzyść przez lepsze zrozumienie protestanckiej nauki.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

G. SCHERER — W. CZAPIEWSKI — H. KOESTER, *Ehe-Empfängnisregelung-Naturrecht*, Essen 1969, Verlag Hans Driewer, s. 192.

Dwaj teologowie i lekarz starają się w tej książce wyjaśnić naukę o regulacji poczęć, zawartą w encyklice *Humane vitae*. G. Scherer obszernie analizuje samą problematykę regulacji poczęć i polemizuje z punktem widzenia wyrażonym w publikacjach D. von Hildebranda. W. Czapiewski poświęca uwagę zagadnieniu prawa naturalnego, którą porusza i zakłada encyklika. Natomiast H. Koester wyraża swe opinie z punktu widzenia lekarskiego, uwzględniając także aspekt personalistyczny.

Dwaj pierwsi autorzy związani są z ośrodkiem wyższej kultury religijnej w Essen. Ta okoliczność nakreśla praktyczne ramy całej publikacji. Chodzi o to, aby katolicy starali się zrozumieć naukę zawartą w encyklice *Humanae vitae* nie tylko wskutek autorytetu papieskiego, lecz także dzięki rzeczowym argumentom. W sprawach bowiem dotyczących sumienia chrześcijan dużą wagę należy przypisać sposobowi, w jaki człowiek kształtuje sobie sumienie i osobistą odpowiedzialność. Człowiek bowiem musi sobie uświadamiać, kim jest i do czego dąży. Winien to poznać osobiście i rozumowo, a nie tylko przyjąć „od zewnątrz”. Autorzy starają się dać przyczynek do wewnątrzkościelnego dialogu, postulowanego także przez znany list biskupów zachodniemieckich odnośnie powyższej encykliki. Na poruszone więc przez encyklikę problemy autorzy odpowiadają z punktu widzenia teologii, antropologii i medycyny. Spokojny ton i obiektywna treść artykułów stanowią o tym, że książka nie jest przesycona „niewolniczym duchem potakiwania”, lecz wysiłkiem zrozumienia trudnych kwestii życia i miłości.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

F. BÖCKLE, N. GREINACHER, F. BETZ, *Ehe in der Diskussion. Was hat die Kirche zur Ehe zu sagen?* Freiburg im B. 1970, Verlag Herder, s. 123.

Niniejsza pozycja zabarwiona jest wyłącznie pastoralnym aspektem i troską o dopomożenie partnerom małżeństwa w rozwiązywaniu trudności w warunkach świata dzisiejszego. Stanowi odbitkę z *Handbuch der Parotaltheologie* (IV, 5). Autorzy świadomi tego, jak bardzo świat współczesny jako tło działania człowieka się zmienił, trafnie uwydatnia wypowiedzi odbjawienia i teologii, które sugerują personalistyczny punkt widzenia. Analizy małżeństwa jako sakramentu, mogłyby z ekumenicznego punktu widzenia na pozór zamykać drogę do dialogu z protestantami. Tymczasem uzasadnienie sakramentu małżeństwa jako „sakramentu wiary” z tym wszystkim, co ona zakłada, w konkretnym przykładzie chrześcijan zachodniemieckich stanowi dobry wkład do ekumenicznego dialogu.

Autorami książki są dwaj znani teologowie i kobieta katolicka, z zawodu nauczycielka, matka ośmiorga dzieci. To sprawia, że teoretyczne rozważania teologów są uzupełnione wypowiedziami osoby bezpośrednio zaangażowanej w życie małżeńskie. Pod piórem autorów przewijają się kwestie dotyczące wzajemnej odpowiedzialności pastoralnej małżonków (*Seelsorge der Gatten aneinander*), wierności i jedności w wierze. Są one z kolei uzupełnione refleksją na temat chrześcijańskiego wychowania oraz sytuacji rodziny w Kościele. W sumie można powiedzieć, że książeczka choć nie jest rewelacyjna, dobrze spełnia cel, dla którego została wydana.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

Gerhard SAUTER, *Vor einem neuen Methodenstreit in der Theologie?*, München 1970, Chr. Kaiser Verlag, s. 102.

Ostatni sobór był w dziedzinie teologii zarówno pewnym rezultatem rozwoju dyscyplin teologicznych, jak też sam przyczynił się do dalszego rozwoju teologii, a zwłaszcza jej metodyki. Analogiczne zresztą zjawisko zaintereso-